

Golgotha wat was de betekenis van de duisternis?

• door Anton van der Haar

HET WAS DE TIJD VAN HET PASCHA. ONGETWIJFELD WAS HET EVEN BEKLEMMEND ALS INTRIGEREND. OM TWAALF UUR 'S MIDDAGS WERD HET EVEN DONKER ALS TWAALF UUR 'S NACHTS. GEHEEL ISRAËL WERD IN DUISTERNIS GEDOMPELD . WAT HAD DAT TE BETEKENEN? WAAROM HULDE DE HEMEL ZICH JUIST TIJDENS DE KRUISIGING VAN CHRISTUS IN DUISTERNIS? WAAROP DUIDDE DEZE DUISTER- NIS? IN DEZE STUDIE HOPEN WE DEZE VRAGEN TE BEANTWOORDEN. >>

Oorzaak van de duisternis

Sommigen houden de duisternis op niets meer dan een normale zonsverduistering. Volgens hen was deze duisternis eigenlijk niets bijzonders of buitengewoons. Echter, in het licht van de feiten moet deze gedachte worden afgewezen: Ten eerste was het de tijd van het Pascha. Zoals door God bepaald, werd het Pascha jaarlijks op de veertiende Nisan gehouden. Precies op de helft van de maand. Gezien het feit dat de Schrift van de maankalender uitgaat, waarbij elke maand dertig dagen heeft, was het daarmee met de viering van het Pascha altijd volle maan. Daardoor was een zonsverduistering volledig uitgesloten. Immers, de maan kan dan niet tussen de zon en de aarde in staan. Wanneer het volle maan is, is een zonsverduistering onmogelijk. Het eerste sluit het tweede uit. Ten tweede duurt een volledige zonsverduistering nooit urenlang maar hooguit enkele minuten. Opnieuw wordt de gedachte aan een zonsverduistering weerlegd. Ten derde wordt de mogelijkheid van een zonsverduistering ook door de berichtgeving van de Schrift uitgesloten. Lukas 23:44-45a noemt eerst de duisternis en daarna de zonsverduistering: 'En het was ongeveer het zesde uur en er kwam duisternis over het de aarde tot het negende uur toe. En de zon werd verduisterd' (HSV). Uit deze passage blijkt de duisternis niet het gevolg maar de oorzaak van de zonsverduistering. We stellen vast dat de duisternis geen natuurlijk maar veeleer een bovennatuurlijk verschijnsel is geweest. Het is een werk van God, vergelijkbaar met Bethlehemster. God riep deze duisternis tot leven.

Voorbeelden

Nu we de oorzaak ervan hebben gevonden, willen we naar de betekenis van de duisternis zoeken. Waarop duidde de duisternis? Bestaat er een relatie tussen de duisternis en de kruisiging van Christus? Gesteld dat een gelovige na afloop van de uren van duisternis om inzicht gebeden had, welk antwoord had God dan mogelijk gegeven? Wellicht had God hem gewezen op de vaak negatieve lading van het begrip duisternis in de oudtestamentische geschriften. Wellicht ook had God hem gewezen op de vaak voorkomende relatie tussen duisternis en Gods toorn in dezelfde oudtestamentische geschriften. Laten we bij enkele voorbeelden daarvan stilstaan: Wellicht het bekendste voorbeeld is de negende plaag over Egypte. Exodus 10 bericht dat Egypte door een Goddelijk oordeel drie dagen in volledige duisternis werd gedompeld: 'Toen zei de HEERE tegen Mozes: Streck uw hand uit naar de hemel, zodat er duisternis komen zal over het land Egypte, en de duisternis te tasten is. Toen Mozes zijn hand uitstreckte naar de hemel, kwam er een dikke duisternis in heel het land Egypte, drie dagen lang. Zij zagen elkaar niet, en drie dagen lang stond niemand op van zijn plaats' (vers 21-23a, HSV). Egypte werd tot een voorwerp van Gods toorn. In Ezechiël 32 wordt een klaaglied over de koning van Egypte aangeheven. Daarbij gaat het dan niet om een terugblik in het verleden maar om een vooruitblik op de toekomst. Opnieuw zal Egypte in een waarschijnlijk niet letterlijke duisternis worden gehuld: 'Ik zal de hemel bedekken wanneer Ik u uitblus, zijn sterren zal Ik in het zwart hullen. Ik zal de zon met wolken bedekken, en de maan zal zijn licht niet laten schijnen.

Alle lichten die aan de hemel stralen, zal Ik omwille van u in het zwart hullen. Ik zal duisternis over het land brengen, spreekt de Heere HEERE' (vers 7-8). Egypte wordt in de toekomst opnieuw tot een voorwerp van Gods toorn.

Soortgelijke bewoordingen vinden we in Amos 8:9, waar een oordeelsaankondiging over Israël wordt uitgesproken: 'Op die dag zal het gebeuren, spreekt de Heere HEERE, dat Ik de zon midden op de dag zal laten ondergaan; op klaarlichte dag zal Ik het land duister maken'. Jesaja 8:21b-22 spreekt vergelijkbare taal: 'Of men de blik nu naar boven richt, of naar de aarde kijkt, zie, er zal benauwdheid en duisternis zijn, angstaanjagende donkerheid. En men zal voortgedreven worden, het donker in'. Opnieuw houdt duisternis duidelijk verband met Goddelijk oordeel. De (volledige eind)vervulling vindt plaats in de tweede helft van de zeventigste jaarweek, beter bekend als de toekomstige periode van de Grote Verdrukking. Heel de wereld krijgt dan te maken met de orkaan van Gods toorn, maar het oog ervan hangt boven Israël. Daarom wordt deze periode in Jeremia 30:7b 'een tijd van benauwdheid voor Jakob' genoemd. Nadat en doordat, zoals in Mattheüs 24:15 staat, 'in de heilige plaats' (mogelijk in de voorhof van de herbouwde Tempel) de 'gruwel van de verwoesting' (waarschijnlijk wordt er bedoeld: een afgodsbeeld dat verwoesting brengt) is geplaatst, heeft het Joodse volk de toorn van God over zichzelf afgeroepen. Israël wordt tot een voorwerp van Gods toorn.

Zoals hiervoor al gezegd, wachten Israël en de wereld een periode onder Gods toorn. Daarnaast wordt in de oudtestamentische profetieën veelvuldig verwezen. Vaak onder de term 'de dag des HEEREN'. Zoals al vaker betoogd, gaat het daarbij niet om een periode van vierentwintig uur maar om een langgerekt tijdperk. Wel geldt de indeling in een periode van duisternis gevolgd door een periode van licht. Daarbij staat de periode van duisternis voor de oordelen van de laatste jaarweek, en de periode van licht voor de zegeningen van het Messiaanse Koninkrijk. Zacharia 14:1-9 bijvoorbeeld beschrijft deze twee perioden, blijkens de doorlopende tijds aanduidingen, dan ook duidelijk als onderscheiden perioden van éénzelfde langere periode. Nu dan, met het oog op de beginperiode van de dag des HEEREN, de periode van oordeel, lezen we in bijvoorbeeld Joël 2:1b-2a het volgende: '... de dag van de HEERE komt, ja, is nabij! Het is een dag van duisternis en donkerheid...'. Vergelijkbare woorden staan opgetekend in Amos 5:18, 20: 'Wee hun die verlangend uitzien naar de dag van de HEERE! Wat zal voor u die dag van de HEERE zijn? Duisternis zal hij zijn en geen licht! Zal de dag van de HEERE niet duisternis zijn, en geen licht; donkerte – zonder lichtglans erover?' Afsluitend nog Zefanja 1:14a, 15b: 'De grote dag van de HEERE is nabij... een dag van duisternis en donkerheid, een dag van donkere wolken'. Opnieuw wordt duisternis met oordeel verbonden.

Duisternis en oordeel op Golgotha

Laten we met deze dingen voor ogen naar het onderwerp van onze studie terugkeren. In de bovengenoemde passages hield duisternis duidelijk verband met Gods oordeel. Egypte, Israël en de wereld werden

of worden tot voorwerpen van Gods toorn. Daarvan sprak de duisternis. Ook op Golgotha. Evenals voor de beker in Gethsémané (zie Focus op de Bijbel #11) geeft reeds het Oude Testament de verklaring voor de duisternis van Golgotha. Het had te maken met Gods toorn. Maar in welk opzicht?

Gesteld nu dat de bidder, waarover we al spraken, zich tijdens de kruisiging van Christus in de omgeving van Golgotha had opgehouden. Daarbij was deze ook getuige geweest van de dramatische gebeurtenissen die zich hadden voltrokken. Waaronder de kruisiging van een Man genaamd Jezus van Nazareth. Deze naam was op de 'titulus' boven het kruis geschreven. Evenals de toevoeging: 'de Koning der Joden'. Eén van de titels van de Messias. Deze Jezus van Nazareth werd bespot en gelasterd. Daarna was de duisternis gekomen. Omstreeks het negende uur had deze middelste gekruisigde luidkeels uitgeroepen: 'Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?'. Woorden uit Psalm 22. Eén van de Messiaanse Psalmen. Gesteld nu dat deze een gelovige was geweest, dan had God de bede van deze bidder om inzicht wellicht op de concreetst mogelijke wijze verhoord. Wellicht was deze man of vrouw dan namelijk wel naar Jesaja 53 geleid. 'Maar Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden verbrijzeld. De straf die ons de vrede aanbrengt, was op Hem' ... 'de HEERE heeft de ongerechtigheid van ons allen op Hem doen neerkomen' ... 'om de overtreding van mijn volk is de plaag op Hem geweest' ... 'het behaagde de HEERE Hem te verbrijzelen, Hij heeft Hem ziek gemaakt' ... 'als Zijn ziel Zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben' ... 'Hij zal hun ongerechtigheden dragen' ... 'omdat Hij de zonden van velen gedragen heeft'. Woorden over het lijden dat de Messias van Godswege zou ondergaan.

Profetisch horen we in Jesaja 53 de woorden van het gelovig overblijfsel van Israël. Maar uiteindelijk geldt hetgeen ze betuigen voor de gelovigen van alle bedelingen. In Jesaja 53 zien we Christus lijden voor de zonden en ongerechtigheden van anderen. In hun plaats wordt Hij door God verbrijzeld. Het negende vers stelt Hem voor als het ware schuldoffer. In de uren van duisternis werden de zonden van de gelovigen van alle bedelingen op Hem gelegd. Daarvoor droeg Hij de straf. Daarvoor werd Hij tot voorwerp van Gods toorn. Daarvoor werd Hij door God verlaten. Daarom hulde de hemel zich tijdens de kruisiging van Christus in duisternis. Daarin ligt de verklaring. Christus, de Reine en Zondeloze, werd tot een voorwerp van Gods toorn gemaakt. Opdat onreine en zondige mensen tot voorwerpen van Gods eeuwige welbehagen konden worden gemaakt...

Voor mij werd U door God verlaten.

Op U lag ook mijn zondeschuld.

O Heer, dat deed U zonder klagen.

Heer, uwe liefde is zo groot dat ik het niet begrijpen kan,
maar danken wil ik U daarvoor.

Heer, uwe liefde is zo groot dat ik het niet begrijpen kan,
Ik bid, Heer, U aan.

(Geestelijke Liederen 134:2)

